

sydlige Stillehav, samt den såkaldte Seabed-traktat fra 1971.

Samtlige disse aftaler sørger imidlertid for omhyggeligt at undlade at sætte begrænsninger på flådernes operationer. Antarktis-traktaten, der sætter skrappe betingelser for alt hvad der befinder sig på land syd for den 60. sydlige breddegrad, understreger behørigt, at dens bestemmelser naturligvis ikke berører retten til at besejle de åbne have i henhold til international lov. Oversat til dansk betyder det, at flåderne kan gøre som de vil – også syd for den 60. sydlige breddegrad.

Seabed-aftalen, eller havbundstraktaten, fra 1971 er en lidt anderledes zoneaftale, fordi den er global og kun omfatter internationalt farvand. Den forbyder opsættelse af atomvåben eller andre masseødelæggelsesvåben på havbunden, men også denne aftale husker at bemærke, at den ikke må påvirke princippet om havenes frihed.

Status for flådeforhandlinger

»Før eller siden bliver (forhandlinger om flåderne) nødt til at blive foretaget (...) ellers vil hele våbenkontrolprocessen gå i stykker.« Sådan vurderede den sovjetiske flådes øverstkommanderende, marshall Sergej Akhromeyev, situationen, da han i juli sidste år (1989) talte til den amerikanske kongres.

Helt i stå går den nu næppe, for dertil er den centraleuropæiske proces for værdifuld – også for Sovjetunionen. Men Sovjet er tydeligvis frustreret over ikke at kunne få vesten i tale på det sømilitære område, og det er meget muligt, at en del af nedrustningsprocessen, for eksempel den der vedrører de tillidsskabende foranstaltninger, kan komme til at lide under det.

Sovjet har de seneste år spredt om sig med en vifte af mere eller mindre seriøse forslag. De sovjetiske udspil har hidtil været talrige, temmeligt ensidige, dårligt forberedte og præsenteret på en kluntet facon.

De har været talrige, fordi man har præsenteret emneområder på en opdelt måde, fremfor at lægge det frem i buketform. Det har gjort det vanskeligt at overskue og måske direkte forvirrende. De har været ensidige, fordi de meget

naturligt hovedsageligt har repræsenteret begrænsninger på områder, der bekymrer Sovjet og som vesten har fordele på. De har været dårligt forberedte, fordi de er blevet præsenteret i en form, som Sovjet burde have kunnet forudse for en stor dels vedkommende ville blive afvist af USA. Og de har været præsenteret kluntet, fordi de er blevet præsenteret i flæng og hovedsageligt i offentligheden fremfor gennem mere private diplomatiske kanaler, der måske kunne have fremmet processen.

Vestens holdning har indtil nu været »niet« og har i karakter kun adskilt sig fra den sovjetiske på et punkt: Den er i det mindste ikke talrig. Ellers er den både ensidig, dårlig forberedt, og kluntet.

Den er ensidig, fordi den søger at friholde et vigtigt militært område, hvor man selv har føringen og som bekymrer den anden part. Den er dårlig forberedt, fordi den er defensiv og undlader at søge resultater på et vigtigt globalt område, hvor det aldrig før er lykkedes at få russerne i tale. Og den er kluntet, fordi den nægter at søge reduktioner på en sovjetisk flådeopbygning, som alle og enhver jo ved, at vestlige regeringer har beklaget sig over op gennem både 70erne og 80erne: Ja hele grundlaget for NATOs maritime strategi er, at der er et sovjetisk maritimt problem.

Kernen i vestens argumentation har hidtil været, at forhandlinger om flådestyrkerne kunne koste den dens maritime overlegenhed, og at NATO jo er en sømilitær alliance. Holdningen kan sammenfattes i følgende punkter:

- NATO er en sømilitær alliance som er afhængig af ubegrænset bevægelsesfrihed til søs;
- Forhandlinger om flådestyrker ville kunne fratage vesten sit forspring til søs, og dermed undergrave dens sikkerhedsinteresser, der er afhængige af maritim overlegenhed;
- CFE og CSBM forhandlingerne er regionale forhandlinger, og det ville derfor være forkert at inkludere vestlige flådestyrker, der har globale opgaver;
- En inddtagelse af flådestyrker i CSBM-regimet ville alvorligt komplicere nogle allerede